

2) дослідно-статистичним методом – стосовно планування культури економічної організації [3].

Одним з шляхів удосконалення організації обліку витрат необхідно здійснити калькулювання за їх цільовим призначенням. Витрати слід поділити на дві групи: витрати на забезпечення якості (основні) і витрати на підтвердження і поліпшення якості (додаткові).

Оскільки від величини та структури витрат залежить прибутковість діяльності підприємства, то систему управління витратами за якістю потрібно впроваджувати на комплексній основі [4].

Список використаних джерел: 1. *Положення* (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № 318 від 31.12.1999 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. 2. *Гриценко О. І.* Дослідження питання удосконалення обліку витрат операційної діяльності / О. І. Гриценко // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля : науковий журнал. – 2014. – № 2 (209). – С. 61–66. 3. *Гриценко О. І.* Проблеми організації планування витрат на якість обслуговування / О. І. Гриценко // Інноваційна економіка : Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – Тернопіль, 2012. – № 10 (36). – С. 286–289. 4. *Таранько Х.* Особливості обліку витрат операційної діяльності [Електронний ресурс] / Х. Таранько. – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2012_12_11_12_kampodilsk/sekcija_2_2012_12_11_12/osoblivosti_obliku_vitrat_operacijnojij_dijalnosti/1210309. 5. *Шелудько В. М.* Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 375 с.

УДК 657.01

В. О. Ремесник, студентка

О. Ю. Акименко, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

АМОРТИЗАЦІЯ ТА ЗНОС: ІДЕНТИЧНІСТЬ ЧИ ВІДМІННІСТЬ?

Ключові слова: знос, амортизація, основні засоби, фізичний знос, моральний знос.

Просте і розширене відтворення основних засобів відбувається в безперервному процесі здійснення різних взаємопов'язаних форм: ремонті, модернізації, переоснащенні, реконструкції, а також створенні чи купівлі нових об'єктів. Необхідною передумовою процесу відтворення основних засобів є постійний облік і контроль ступеня зносу (старіння) та амортизації. Є дискусійним питання, чи ідентичні показники зносу й амортизації, тому слід дослідити спільні або відмінні риси цих економічних категорій.

Цю проблему досліджували Й. В. Бакай, Н. Г. Виговська, О. П. Войналович, О. П. Гаценко, І. Л. Томашевська та інші. Проблема є актуальною, адже в законодавстві не наведено чіткого розмежування між зносом та амортизацією, і тому при організації обліку основних засобів та нематеріальних активів можуть виникнути питання щодо цих понять. Отже, метою цієї роботи є вивчення особливостей визнання економічних категорій «знос» та «амортизація», аналіз спільних та відмінних рис цих понять.

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація – систематичний розподіл вартості необоротних активів, яка амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [3]. Метод нарахування амортизації основних засобів обирається підприємством самостійно з альтернативних варіантів, запропонованих чинним законодавством з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання та розміру ліквідаційної вартості.

Загальновідомо, що амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного (вартість об'єкта основних засобів списується однаковими частинами протягом усього періоду його експлуатації); зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного (які дозволяють у перші роки експлуатації списати значну частку вартості основних засобів); виробничого (за яким для окремих видів основних засобів нарахування амортизації робиться на основі сумарного виробітку об'єкта за весь період його експлуатації у відповідних одиницях виміру (одиницях виготовленої продукції, відпрацьованих годин, кілометрах пробігу тощо)) [3].

У національних стандартах наводиться також визначення поняття зносу основних засобів як суми амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання [3]. Розрізняють фізичний та моральний знос основних засобів.

Фізичний знос – це поступова втрата основними засобами споживної вартості в процесі експлуатації, тобто суто матеріальний знос їх окремих елементів. Фізичний знос залежить від багатьох факторів, зокрема:

- особливостей технологічного процесу;
- якості обслуговування основних засобів;
- кваліфікації робітників та їхнього ставлення до основних засобів у процесі використання;
- інтенсивності та умов їх використання.

Моральний знос – це знос основних засобів унаслідок створення нових, більш прогресивних і економічно ефективних машин та устаткування. Поява більш досконалих видів устаткування з підвищеною продуктивністю робить економічно доцільною заміну діючих основних засобів ще до їх фізичного зносу.

Моральний знос зменшує вартість основних виробничих засобів через скорочення суспільно необхідних витрат на їх відтворення. Сума нарахованого зносу характеризує стан основних виробничих засобів. Врахуванням з первісної (відновлюваної) вартості основних виробничих засобів суми зносу визначають залишкову вартість основних виробничих засобів [2].

Слушною є думка, що одне поняття є наслідком іншого, тобто на початковому етапі відбувається знос основних засобів, а потім підприємство нараховує амортизацію з метою їх відновлення. Але, з іншого боку, одне поняття не залежить від іншого у прямому сенсі слова, тому що по об'єкту може бути повністю амортизована (тобто списана) вартість на виготовлену продукцію, але він не досяг повного фізичного зношення і його можна використовувати в майбутньому. Водночас дороге устаткування може стати непридатним унаслідок його зносу, але вартість його буде списана не повністю [5].

Тобто знос, амортизація і відшкодування являють собою три стадії кругообігу основних засобів. Знос і амортизація здійснюються у процесі використання основних засобів у виробництві, відшкодування – у процесі їх створенні та відновленні.

Матеріали зіставлення понять «амортизація» та «знос» дозволяють виділити такі відмінності:

- за часом настання – амортизація нараховується в результаті зносу основних засобів (тобто є його наслідком);
- амортизація – це грошовий еквівалент зносу основних засобів, тоді як знос не має грошового вираження;
- у бухгалтерському обліку термін знос не використовується, тільки – амортизація (знос – це категорія галузі фінансового аналізу);
- термін амортизація закріплений законодавчо, тоді як правове визначення зносу відсутнє;
- знос – зменшення вартості основних засобів і показник старіння обладнання, а амортизація – перенесення на вартість виробленої продукції, який дозволяє відновити фонд основних засобів [6].

Отже, незважаючи на спільність деяких рис зносу й амортизації, за природою виникнення вони не ідентичні та потребують їх розрізненості. Помилковими є твердження щодо тотожності вищезазначених категорій, оскільки вони мають свої особливості та належать до різних понять.

Список використаних джерел: 1. *Знос і амортизація основних фондів* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1061120736246/ekonomika/znos_amortizatsiya_ osnovnih_fondiv. 2. *Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку* : монографія. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. – 373 с. 3. *Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені наказами Міністерства фінансів України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. 4. *Фінанси підприємств* : підручник / М. Поддєрьогін, Д. Білик, Д. Буряк та ін. ; кер. кол. авт. і наук. А. М. Поддєрьогін. – 5-те вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 546 с. 5. *Чим відрізняється знос від амортизації* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://moyaosvita.com.ua/biznes>. 6. *Яка різниця між зносом та амортизацією* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kakotvet.com/biznes/bjudzhetuvannja>.